

DIDIER SELIN USKOO HYVÄÄN ÄÄNENLAATUUN

Teksti ja kuva: Tommi E. Virtanen

Rohisevaa kohinaa vanhanaikaisella tekniikalla vai laaja-alaista dynamiikkaa pehmeillä saundeilla? Kiistelty vinyyli tekee paluuta markkinoille. Levykaivertaja Didier Selin uskoo vinyylin pitävän pintansa digitaalisessa formaattimyllerryksessä.

Helsingin Ruoholahden kulttuuritehdas Kaapelin D-rapun kellarissa sijaitsevat Timmion Recordsin toimitilat: studio, levyarkisto sekä maamme ainoa levykaivertamo. **Didier Selin** (s. 1978) on juuri tekemässä **Aake Otsalan** uuden levyn testikaiverrusta. Masterkaiverrus tapahtuu asetaatti-lakkalevyille juuri ja juuri silminnähtävän neulan kautta. Valmis kaiverrus lähetetään tehtaalle Saksaan, jossa levystä valmistetaan painolaatta. Painolaatalla nyркиnkokoisesta vinyylimönjällepallasta prässätään levy. Alkuvalmistelujen vuoksi vasta noin viidensadan kappaleen painoerän teettäminen alkaa olla kannattavaa.

Vinyylissä saa olla dynamiikkaa

Vinyylin kadotessa marketeista katosi myös alan teollisuus Suomesta. Finnvox myi kaivertamonsa 1990-luvulla ja lähin kaivertamo oli Tukholmas-

sa. Siellä Selinkin kävi – Abbankin käyttämällä Atlantis Studiolla – teettämässä ensimmäiset The Soul Investigators -yhtyeensä levynkaiverrukset. Suomessa oli vallalla käsitys, että vinyyli vetelee viimeisiä kuolinkouristuksiaan. Oli kuitenkin pieni, mutta sitäkin aktiivisempi joukko vinyylin puolustajia, jotka eivät ostaneet ajatusta cd:n paremmasta äänenlaadusta. Dj:nä itsensä elättänyt Selin oli yksi heistä.

”Äitini oli töissä musalehdessä ja sain sieltä cd-levyjä. Hip-hop-musiikin myötä aloin ostaa vinyylejä 90-luvun alussa. En siis koskaan ole ostanut cd:tä, mielenkiintoisin musiikki on löytynyt vinyyleiltä. Kun rupesin ammatteisesti tekemään musiikkia, soitin jo siinä vaiheessa elääkseni levyjä. Oli luonnollista, että halusimme julkaista myös oman levymme vinyylinä”, kertoo Selin, joka vuonna 2000 perusti hengenheimolaistensa kanssa Timmion Recordsin. Yhtiö on niittänyt mainetta tinkimättömästä linjastaan, tunnetuimpina artisteinaan Yona ja **Nicole Willis**.

Cd oli kuitenkin formaatti, jota ihmiset ostivat. Oli siis taloudellisesti järkevää julkaista musiikki myös cd:llä. ”Nyt se on jo toisin päin. Aika monet haluavat musiikin vain tiedostona, mutta toiset haluavat jotain konkreettista. He valitsevat vinyylin.”

Selin korjaa, ettei hänen suhtautumisensa vinyyliin ole tunnepitoinen vaan kokonaisvaltainen. ”Ei se ole vain fiilisjuttu. Saundi on loppujen lopuksi se, mikä merkitsee. Jossain

vaiheessa digitaalinen tekniikka on mahdollistanut mitä vain, minkä vuoksi musiikki on puristettu hengettömäksi pötköksi, jossa on vaikea erotella eri soittimia. Tämä kilpajuoksu radiokanavien ehdoilla on johtanut siihen, että kaikki tulee ulos lujaa dynamiikan kustannuksella. Jos miksaus ja masterointi tehdään hyvin, on jälki hengittävämpää. Vinyylit ovat muistutuksena siitä, miten musiikkia aikoinaan tehtiin. Niissä on dynamiikkaa. Joka taajuuden ei tarvitse soida jatkuvasti lujaa”, sanoo Selin. Selinin lisäksi Timmionissa levyjä kaivertavat myös **Jukka ”Tupla-Jukka” Sarapää** ja **Sami Kantelinen**.

Keräilijöille yksittäiskappaleita

Meni kuitenkin vuosia ennen kuin Timmion päätyi hankkimaan oman kaiverruslaitteistonsa. ”Vuonna 2005 olimme tekemässä Nicole Willisin levyä *Keep Reachin’ Up*. Vasta neljäs kaiverrus onnistui. Se tuli kalliiksi ja vei aikaa. Loppujen lopuksi eräs vanha rouva Saksasta teki hyvän kaiverruksen. Siinä vaiheessa kelasimme, että voisimme säästää aikaa ja rahaa tekemällä levymme itse. Vuonna 2008 näimme ilmoituksen ja ostimme vehkeet Lontoosta”, kertoo studiovelho Selin, joka on myös The Soul Investigators -yhtyeen kitaristiperkussionisti.

Neumannin rakentama kaiverruslaitteisto on Saksalaisen insinööritoimiston taidonnäyte,

kunnioitusta herättävän näköinen kokonaisuus. Parimetrisen massiivisen pöydän reunaa koristaa rivi valoja ja säätönuppeja. Tämän päällä on tavallista levysoitinta muistuttava, mutta huomattavasti järkälemäisempi lautanen. Äänivarren lisäksi levyn päälle kurottautuu itse kaiverrustyön tekevä aparaatti. Takana on miehenmittainen torni vahvistinlaitteita, jotka kuuluvat signaaliketjuun. On helppo ymmärtää, ettei kuka tahansa sähkömies voi tällaista laitteistoa huoltaa. "Kauppaan kuului asennus. **Sean Dawies**, 70-vuotias herrasmies, joka oli tehnyt kaiverruksia ikänsä, joutui säätämään laitteistoa viikon ja esimerkiksi uusiin maunantajat", kertoo Selin. On selvää, ettei kaiverruslaitteiston osto ja ylläpito ole halpaa. Selin kertookin, että kustannukset ovat olleet citymaasturin luokkaa.

Yhtiön ajatuksena oli myös tarjota palvelua muillekin. Kaiverruksia on viiden vuoden aikana tehty satoja. Mukana on masterien lisäksi myös paljon yksittäiskaiverruksia. "Referenssi-kaiverrus on miksaajalle hyvä työkalu. Sitä ja miksaustaan voi näin verrata muihin levyihin. Olemme tehneet paljon myös dj:lle kaiverruksia heidän spesiaalilevyistään. Keräilylevyjen kausa klubeilla aina riski. Järkevämpää on käyttää muutaman kymmen asetaattikopiota."

Yksi kohderyhmä onkin keräilijät, jotka haluavat kopion kalliista levystään. EQ-korjauksella voidaan kaiverrusvaiheessa myös saada kärsineestä tai huonosta äänenlaadusta miellyttävämmän kuuloista. Suurin osa kaiverruksista on kuitenkin mastereita.

Vinyyliä tasaisesti kasvaneen suosion vuoksi ovat monet yhtiöt alkaneet julkaisemaan levyistään myös lp-versioita. On myös mahdollista, että cd jätetään julkaisematta ja levy näkee päivänvalon vain vinyylinä nettijakelun ohella. Kukapa olisi uskonut tätä 90-luvun cd-huumeissa? Niinpä myös masteroitopalveluja myynyt Virtalähte Mastering (ks. edellinen *Muusikko*) on laajentamassa palvelujaan levynkaiverrukseen. Osa tilauksista vuotaa myös ulkomaille. Levy-yhtiöillä on kontaktinsa muualla Euroopassa. Selinillä on kuitenkin perustelunsa miksei kannata mennä merta edemmäs kalaan. "Me olemme paikallinen, lähialueen tuottaja ja täällä saa palvelua omalla äidinkielellä. Tarjoamme referenssilevyä, jolloin asiakas säästää postitusrumpan ja pääsee nopeammin kaivatun lopputulokseen. Teemme kaiverrukset asetaattilevyille, jossa on parempi äänenlaatu kuin DMM-levyissä", sanoo Selin.

DMM – mullistava tekniikka vai saundin pilaaja?

Tästä pääsemmekin mielenkiintoisen ja alaa kuohuttaneeseen innovaatioon: kaiverrustekniikkaan, joka tunnetaan nimellä *direct metal mastering*. Sen on sanottu vievän vinyylit uudelle aikakaudelle kohinattoman saundinsa vuoksi. Vastustajat kuitenkin syyttävät sitä kalseasta ja liian terävästä soinnista. "Asetaattilakkalevyille pystyy tekemään tuhdimpaa soundia. Sille pystyy tekemään syvemmän

"Ei musiikin tarvitse soida koko ajan täysillä."

uran, jolloin soundi on erilainen."

Direct metal mastering eli DMM syntyi klassisen musiikin tarpeita ajatellen kun Neumann ja TelDec kehittivät uuden kohinattomamman kaiverrustekniikan 80-luvulla. Siinä asetaattilakkalevyn sijasta masterin kaiverrus tehdään kuparipäälysteiselle metallilevyille. DMM onkin ollut hifisteille unelmien täyttymys; hiljaiset kohdat ovat huomattavasti hiljaisempia kuin perinteisellä menetelmällä. Toinen etu on kovien äänien uuden estäminen viereiselle raidalle. DMM-tehtaita on maailmassa seitsemän, Saksassa ja Englannissa sekä yksi Tšekissä. (Mainittakoon, että Yhdysvallat menettivät ainoan DMM-kaivertamonsa skientologien ostaessa newyorkilaisen Europadiskin. Skientologien aikomuksena on kaivertaa kaikki **L. Ron Hubbard**in puheet levyille.)

Kiistely DMM-tekniikan loistavuudesta tai kalseudesta jatkuu nettifoorumeissa. Niin tai näin, esimerkiksi Blue Note on julkaissut tuotantaan uudelleen DMM-kaiverrettuina versioina. Eräs tekijä, joka vaikuttaa perinteisen kaiverrustekniikan soundiin on itse materiaali, joka korostaa tiettyjä taajuuksia. Selin painottaa, että se täytyy ottaa huomioon myös masteroinnissa. "Kaiverrus on vähän niin kuin korva; kovat keskialueet tai terävät s-äänteet voivat särkeä. Se voi olla myös juuri sitä mistä monet pitävät. Tähän vaikuttaa myös äänitysvaiheessa käytettävien mikrofonien taajuusvaste."

Myös kaiverruksen mitan kasvaessa levyn ulostulo heikkenee. Selin suosittelee lp:n pituudeksi 15–18 minuuttia per puoli. "Toki enemmän minuitteja saa kaiverruttua mutta äänen toistotaso ja bassotaajuuksien toisto laskee kun tila vähenee. 7" singlen mitaksi suosittelee 3'–3'30 per puoli 45 kierroksen nopeudella."

Ulostulo onkin vinyyleissä yksi olennainen juttu. Musiikin ei tarvitse olla hengettömäksi puristettua, niin kuin se liian usein nykyään pakattuna tuppaa olemaan. "Kun joutuu kamppailemaan kansainvälisten, supermassiivisen lujaa soivien levyjen kanssa, voi helposti tehdä huonoja ratkaisuja. Olen itsekin kompastunut siihen. Mutta ei musiikin tarvitse soida koko ajan täysillä. Silloin dynamiikka ja sitä kautta musiikin sointi kärsii. Kyllä musiikin kuuntelija osaa nostaa sen volumen. Se on unohtunut. Vinyyliä varten parasta on ennen kaikkea hyvä kuuloisuus miksaus, jossa on dynamiikkaa ja jossa ei tarvitse kamppailla volyymin maksimoinnin kanssa. Se kuulostaa loppujen lopuksi paremmalta myös digitaalisena."

Vinyyli tarjoaa vaihtoehdon

Entä tulevaisuus, jääkö vinyyli vain pienen musadiggariporukan lemmikiksi vai onko siitä varteenotettavaksi formaattiksi? Selin on varma, että vinyyliä suosio tulee tasaisesti

kasvamaan. Yksi argumentti on se, että lp:t säilyvät hyllyssä muutosta muuttoon, eikä niillä oleva musiikki häviä mihinkään. "En tiedä onko cd-levyillä lähtenyt musiikki hiipumaan, mutta kovalevyt kuitenkin tuhoutuvat tai tietokoneet menevät vaihtoon. Lp:llä musiikki säilyy. Aika moni myös panostaa vinyyliin, se on konkreettinen esine ja asia, joka halutaan omistaa."

Näinhän se on. Vinyyli on esine, johon liittyy helpommin muistoja. Toinen asia on se, kuinka moni haluaa materiaa omistaa. Toisille musiikki on käyttötavaraa ilman pakettia. Huomattavasti kiistanalaisempi asia on vinyyliä saundillinen paremmuus. Digitaalinen äänentoisto on päässyt jo lastentaudeistaan ja häiriötön, pehmeä hifi-ääni on mahdollista. "Onhan cd:kin hyvä formaatti, en sitä kiellä, mutta vinyylille pystyy tallentamaan ääntä laajemmin. Toki vinyylin ura soi, mutta sen ääniala on laajempi kuin cd:n. Suurempi ongelma on kuitenkin se, ettei nykymusiikissa ole dynamiikkaa."

Musiikkia myös kuunnellaan yhä huonommista laitteista, entistä pakatumpina.

"Spotify on kätevä, sitä tuskin kukaan kieltää, mutta laatu on onneton, niin kuin netissä yleensä. Onhan mikroruokakin nopeaa ja helppoa", sanoo Selin ja suosittelee ottamaan hyväsaundisen vinyylin ja vertaamaan sitä Spotifyn versioon.

Cd:n tullessa markkinoille oli sen puolustavana argumenttina hyvä äänenlaatu ja kohinattomuus. Markkinointimiehiä kiinnosti tietenkin myös helppo varastointi ja pienemät postituskustannukset. Nettijakelun myötä nämäkin rasitteet ovat poistuneet, tosin tilalle on tullut tuotteen laihuus kun kuluttajalle ei jää mitään hypisteltävää. Uusien digitaalisten formaattien hyvä äänenlaatu on osoittautunut kyseenalaiseksi meriitiksi ja vinyylin puolestapuhujat ovat saaneet ääntään kuuluville. Cd:n vastaissa sodassa ovat myös vinyylin markkinoijat kehittäneet aseiksi kyseenalaisia keinoja. Myyntihoukuttimena on käytetty painavampaa 180 gramman vinyyliä, jossa on parempi ja tuhdimpi soundi. "Se on illuusio, joka ei lisää mitään muuta kuin postituskustannuksia", naurahtaa Selin ja painottaa lopuksi, että kaikkein tärkeintä on kuitenkin musiikin tuottama filis – kuunneltiin sitä sitten mistä tahansa laitteesta.